

CYNLLUNIAU MARCIO TGAU

HAF 2024

**TGAU
LLENYDDIAETH GYMRAEG - UNED 2
HAEN SYLFAENOL
3010N20-1**

Ynglŷn â'r cynllun marcio hwn

Pwrpas y cynllun marcio hwn yw sicrhau bod athrawon, dysgwyr a phartion eraill â diddordeb yn deall y meini prawf asesu a ddefnyddiwyd i asesu'r asesiad penodol hwn.

Marciwyd yr asesiad hwn yn ôl meini prawf penodol mewn cyfres fyw ac mae'r cynllun marcio hwn yn adlewyrchu hynny. Cafodd y ddogfen ei phenderfynu'n derfynol yn dilyn trafodaeth fanwl mewn cynhadledd arholwyr. Derbyniodd tîm o arholwyr cymwys hyfforddiant penodol ar sut i gymhwyso'r cynllun marcio hwn. Bwriad y gynhadledd oedd sicrhau bod yr holl arholwyr yn dehongli ac yn cymhwyso'r cynllun marcio yn yr un modd. Efallai nad yw'n bosibl, nac yn briodol, i'r cynllun marcio hwn gynnwys pob amrywiad y gall ymgeisydd ei gyflwyno mewn ymateb. Fodd bynnag, yn ystod y gynhadledd arholwyr, derbyniodd arholwyr gyfarwyddyd ar sut i ddefnyddio eu barn broffesiynol i wobrwyo ymatebion amgen oedd yn ddilys. Derbyniwyd cyfarwyddyd hefyd yn y ddogfen hon ac adolygwyd ymatebion enghreifftiol.

Gan nad ydynt wedi gallu manteisio ar gymryd rhan yn y gynhadledd arholwyr, mae'n bosibl bod safbwynt athrawon, dysgwyr a defnyddwyr eraill yn mynd i fod yn wahanol o ran rhai manylion neu ddehongliad. Argymhellir yn gryf felly bod y cynllun marcio hwn yn cael ei ddefnyddio ochr yn ochr ag unrhyw gyfarwyddyd arall a gyhoeddwyd, fel enghreifftiau patrymol neu Ganllawiau i Athrawon. Y cynllun marcio hwn yw'r un terfynol. Ni fydd yn cael ei newid onid yw'n amlwg bod gwall yn y ddogfen. Mae'n adlewyrchu'r meini prawf a ddefnyddiwyd i asesu ymatebion ymgeiswyr yn ystod y gyfres fyw.

CYNLLUNIAU MARCIO TGAU

LLENYDDIAETH GYMRAEG

HAF 2024

Llinyn Trôns

1.1 **Gags a Nobl'n bwlio Llion - nid oes perthynas dda o gwbl - 1 marc**

1 marc am bob pwynt hyd at ddau i brofi hyn e.e.

- Galw Llion a Dei yn "Little and Large"
- Gags a Nobl yn rhoi ei ben i lawr y tŷ bach
- Galw enwau arno
- Gwlychu gwely Llion â dŵr

[3]

1.2 1 marc am bob ffaith

Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Llwyddo yn y gweithgareddau – cerdded mynydd/abseilio/canwio
- Sefyll i fyny i'r criw
- Sylw gan Gwenan
- Canmol gan Donna
- Cusanu Gwenan yn y disgo
- Cael canlyniadau TGAU da
- Olwen yn gariad iddo
- Siarad gyda mwy o bobl / mwy o ffrindiau
- Dawnsio gyda Gwenan a Donna
- Arweinydd da

[3]

1.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Pawb yn cwrdd am 3 o flaen y cwt adnoddau
- Tecs Pecs yn ymuno gyda'r grŵp y prynhawn hwnnw.
- Gwenan yn hwyr yn cyrraedd.
- Pawb yn casglu wet-suits. Llion yn chwerthin ar Dei wrth iddo wasgu ei hun mewn i'w wet-suit.
- Dei yn dweud bod Llion yn "edrych fatha runner bean"
- Casglu eu canŵs- Llion yn helpu Gwenan i gario ei chanw at y dŵr.
- Dei yn cario canw Olwen.
- Dysgu sut i ddefnyddio'r padl yn iawn.
- Dei yn pryderu am fynd i mewn i'r canŵ, ond dyfalbarhau i fynd i mewn- anghofio ei badl ar y lan, Llion yn mynd i'w nôl.
- Llion yn gallu canwio- Nobi yn ei gweld hi'n anodd.
- Donna yn holi oes rhywun yn fodlon newid canŵ gyda Nobi.
- Olwen yn symud o gwmpas canŵs y grŵp
- Nobi a Llion yn cyfnewid canŵ.
- Nobi'n taflu ei hun at Gags wrth fynd o gwmpas- Gags yn gollwng gafael o'r canŵ drws nesaf.
- Nobi, Gags a Tecs yn cwmpo i'r dŵr.

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dda o'r nofel • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r nofel • <i>dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-4	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori • <i>ymgais at ddilyniant</i> • <i>gafael gyfyngedig ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

1.4 Gellir sôn am bwyntiau megis:

Golygus	Pawb yn ei ffansiö hi – Gags a Llion
Diog	Ei mam yn mynd â hi i bob man yn y car
Edrychiad yn bwysig iddi	Ysmygu i gadw'n denau / gwisgo dillad anaddas ar gyfer y gweithgareddau
Dihyder	Ofn dringo'r graig
Anffyddlon	Cusanu Llion yn y disgo ar y noson olaf

5-6	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dda o'r cymeriad • rhoi nifer o resymau/digwyddiadau fel tystiolaeth
3-4	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cymeriad • rhoi rhai rhesymau/digwyddiadau fel tystiolaeth
0-2	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gymeriad trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori • ambell gyfeiriad at reswm neu ddigwyddiad

1.5	(i)	1 marc am sylw perthnasol x 2	[2]
	(ii)	1 marc am sylw perthnasol x 2	[2]
	(iii)	1 marc am enwi'r nodwedd 1 marc am ddyfyniad cywir 2 farc am sylw sy'n trafod effaith	[4]

1.6 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Llion, Olwen a Gwenan wedi chwilio am Gags ar ddiwedd y noson, ond neb yn gallu dod o hyd iddo
- Amau iddi weld Gags yn mynd tu ôl i'r cwt adnoddau gyda Donna.
- Cyhuddo Donna o fod gyda Gags, a dweud wrthi am gadw at bobl ei hoedran ei hun.
- Gags a Nobl wedi bod yn yfed yn ystod y noson.
- Gwenan wedi yfed fodca gyda Olwen o dan y goeden- Llion yn ymuno gyda nhw. Cyfaddef ei bod yn amau bod Gags yn poeni am ei ganlyniadau TGAU.
- Wedi gofyn i Llion i ddawnsio gyda hi yna yn ei arwain tu allan ac yn ei snogio - cyn chwydu ar ei sgidiau.
- Poeni am ymddygiad Gags- wedi bod yn ymddwyn yn od am rai dyddiau- aros wrth y drws yn y twmpath, ddim yn gallu abseilio, plentynnaidd yn ystod y tasgau ymenyddol. Y ddau wedi ffraeo ar ôl y tasgau ymenyddol
- Gags yn gariad perffaith iddi- cyhyrog, golygus, heini, Capten y tîm rygbi, pêl-droed a chriced.
- Y gweithgareddau amrywiol

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • dangos ymwybyddiaeth o brif nodweddion y testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch yn eithaf da • ymwybyddiaeth o nodweddion y cymeriadau a'u teimladau • <i>adnabyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>arddangos gafael gyson ar sillafu atalnodi a gramadeg</i>
4-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • ymgais i adlewyrchu'r testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch • dangos peth dealltwriaeth o gymeriadau • <i>ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'r briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • ymgais i gyflwyno gwaith creadigol yn seiliedig ar destun syml • ychydig o fanylion am gymeriadau a digwyddiadau • <i>peth ymwybyddiaeth o'r ffurf a'r angen i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyfyngedig ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

Bachgen yn y Môr

- 2.1 **Jamal a Bibi'n frawd a chwaer ac yn agos iawn.** 1 marc
 1 marc am bob pwynt hyd at ddau i brofi hyn e.e.
- Y ddau'n gofalu am ei gilydd – Jamal am guddio Bibi ar ddechrau'r nofel am ei bod yn ferch
  - Jamal yn neidio i'r dŵr ar ôl Bibi ac mae'n gofalu amdani ar ôl iddyn nhw fod ar long wahanol i'r rhieni [3]
- 2.2 1 marc am bob ffaith
 Gellir sôn am bwyntiau megis:
- Rhieni Jamal a Bibi ar gwch arall
  - Tad y plant yn ceisio dringo dros ochr y cwch i fynd at y plant ond mam y plant yn ei ddal yn ôl
  - Newyddion yn cyrraedd y gwrsyll fod y cwch arall – lle mae rhieni Jamal a Bibi wedi suddo
  - Storm wedi digwydd ar y môr [3]
- 2.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:
- Miloedd o bebyll yno – defnyddio brigau a chôt y tad i adeiladu pabell i'r teulu
  - Jamal yn mwynhau chwarae pêl-droed
  - Bachgen yn cynnig gwerthu dŵr i Jamal – y bachgen yn dwyn pêl-droed Jamal
  - Jamal yn gweld ochr arall i'r gwrsyll lle mae llawer o bobl sâl – cael ei bêl yn ôl
  - Jamal yn mynd ar dryc Croes Goch a gofyn am gymorth i'r bobl sâl
  - Gavin yn dweud wrtho am Awstralia – lle braf
  - Jamal yn colli ei deulu
  - Bachgen yn cynnig ei help am ddoler ond yn fodlon cael y bêl yn lle – nid yw Jamal yn hapus am hyn
  - Jamal yn gweld ei deulu – ond heddlu yn sefyll o gwmpas ei dad
  - Dad yn talu'r heddlu – Jamal yn synnu faint o arian mae'n ei roi iddynt – ond pobl fydd yn gallu eu helpu i gyrraedd Awstralia

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dda o'r nofel • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r nofel • <i>dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-4	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori • <i>ymgais at ddilyniant</i> • <i>gafael gyfyngedig ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

2.4 Gellir sôn am bwyntiau megis:

Penderfynol	Chwarae pêl-droed, felly'n torri rheolau llywodraeth Afghanistan
Naïf	Rhedeg ar ôl y bêl – glanio yn nŵr yr harbwr
Ffyddlon	Gofalu am ei brawd – gwrthod mynd gydag Yusuf
Byr ei thymor	Cicio a chnoi'r morwr ar ôl iddo daro Jamal yn ei wyneb

5-6	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth dda o'r cymeriad rhoi nifer o resymau/digwyddiadau fel tystiolaeth
3-4	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cymeriad rhoi rhai rhesymau/digwyddiadau fel tystiolaeth
0-2	<ul style="list-style-type: none"> arddangos gwybodaeth am gymeriad trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori ambell gyfeiriad at reswm neu ddigwyddiad

2.5

- (a) 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- (b) 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- (c) 1 marc am enwi'r nodwedd
1 marc am ddyfyniad cywir
2 marc am sylw sy'n trafod effaith [4]

2.6 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Diolch i Yusuf am adael iddo gadw ei bêl
- Cuddio yng nghefn tacsî eu tad
- Gweld hen dapiau yn hongian o'r coed
- Cuddio yn yr hen siop yn aros i weld eu mam
- Dad yn mynd i'r stadiwm i chwilio am eu mam
- Jamal yn meddwl ei fod yn gwybod beth yw'r cynllun – tîm pêl-droed Afghanistan
- Stadiwm yn llawn – gweld y gwagedd a'r drylliau yn pwyntio atyn nhw
- Un yn torri'n rhydd – eu mam nhw yw hi
- Tacsî'n cyrraedd ac yn achub eu mam
- Jamal yn pacio popeth gan gymryd gofal o'r ganhwylbren i ddod â lwc iddyn nhw

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • dangos ymwybyddiaeth o brif nodweddion y testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch yn eithaf da • ymwybyddiaeth o nodweddion y cymeriadau a'u teimladau • <i>adnabyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>arddangos gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • ymgais i adlewyrchu'r testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch • dangos peth dealltwriaeth o gymeriadau • <i>ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'r briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • ymgais i gyflwyno gwaith creadigol yn seiliedig ar destun syml • ychydig o fanylion am gymeriadau a digwyddiadau • <i>peth ymwybyddiaeth o'r ffurf a'r angen i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyfyngedig ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

Diffodd y Sêr

- 3.1 **Anni a Lora yn ffrindiau gorau – Anni yw morwyn briodas Hywel a Lora-** 1 marc
1 marc am bob pwynt hyd at ddau i brofi hyn e.e.
- Anni'n rhoi carrreg wen i Lora er mwyn iddi deimlo'n well ar ôl i Wil Ffurat ei phryfocio
  - Anni'n rhoi hances i Lora
  - Lora yn sôn wrth Anni am anafiadau ei thad yn y rhyfel
- [3]
- 3.2 1 marc am bob ffaith
Gellir sôn am bwyntiau megis:
- Mam Hywel yn dod i chwilio am Ifor
  - Ifor a Gruff Wmffra yn gyfeillion pennaf ym Mrwydr Mametz
  - Mam Hywel yn mynd i Lundain – wedi dod o hyd i Gruff mewn ysbyty yn Ne Lloegr
- [3]
- 3.3 Gellir sôn am:
- Mynd i'r siop i brynu burum i mam Lora – Dodo Citi
  - Gweld Gwen Jones yno gyda'r ffwr llwynog ar ei hysgwyddau – Anni'n ofni llygaid y llwynog
  - Jim yn cael licrish gan Mrs Lloyd, Gwen Jones yn synnu gweld Jim yn bwyta'r losin yn y fath fodd
  - Gwen Jones a Mrs Lloyd yn trafod bod Ellis (Hedd Wyn) wedi mynd i'r rhyfel – agwedd greulon Gwen Jones
  - Cofio am ben-blwydd Enid a stwffio'r bag melfed i'w ffedog o dan ei chôt
  - Anni'n teimlo'n euog

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dda o'r nofel • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r nofel • <i>dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-4	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori • <i>ymgais at ddilyniant</i> • <i>gafael gyfyngedig ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

3.4 Gellir sôn am bwyntiau megis:

Dewr	Yn barod i ymuno gyda'r fyddin
Cariadus	Jini'n galw yno'n aml ac mae am fyw gweddill ei fywyd gyda Jini – Gwenfron a mi
Hwyllog	Tynnu stumiau ar ei chwirydd pan nad oedd ei fam yn gweld
Anhrefnus	Ei feddwl ar farddoni - “byddai'r defaid i lawr yn y pentra petaen ni'n gadael pethau yn nwylo Ellis.”
Gofalgar	Dweud wrth Anni i edrych ar y sêr pan fydd ef yn Litherland.

5-6	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth dda o'r cymeriad rhoi nifer o resymau/digwyddiadau fel tystiolaeth
3-4	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cymeriad rhoi rhai rhesymau/digwyddiadau fel tystiolaeth
0-2	<ul style="list-style-type: none"> arddangos gwybodaeth am gymeriad trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori ambell gyfeiriad at reswm neu ddigwyddiad

3.5

- (a) 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- (b) 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- (c) 1 marc am enwi'r nodwedd
1 marc am ddyfyniad cywir
2 marc am sylw sy'n trafod effaith [4]

3.6 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Ei hapusrwydd yn priodi Lora
- Wedi methu deall pam nad oedd Citi yn fodlon iddo weld Lora ar y dechrau
- Yn falch bod Anni wedi bod yn dod â llythyrau'n gyfrinachol iddo oddi wrth Lora neu fydden nhw ddim wedi gallu parhau gyda'u carwriaeth
- Tad Lora oedd y person olaf i weld ei dad, Gruff Wmffra'n fyw – ond yn hapus bryd hynny ei fod wedi ei dderbyn gan deulu Lora
- Mor falch o wybod bod ei dad yn dal yn fyw
- Derbyn un o benillion Ellis yn anrheg priodas

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • dangos ymwybyddiaeth o brif nodweddion y testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch yn eithaf da • ymwybyddiaeth o nodweddion y cymeriadau a'u teimladau • <i>adnabyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>arddangos gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • ymgais i adlewyrchu'r testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch • dangos peth dealltwriaeth o gymeriadau • <i>ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'r briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • ymgais i gyflwyno gwaith creadigol yn seiliedig ar destun syml • ychydig o fanylion am gymeriadau a digwyddiadau • <i>peth ymwybyddiaeth o'r ffurf a'r angen i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyfyngedig ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

Ac Yna Clywodd Sŵn y Môr

- 4.1 **Nid oes perthynas dda rhwng y ddau – er eu bod yn gymdogion** - 1 marc
 1 marc am bob pwynt hyd at ddau i brofi hyn e.e. :
- Meredydd wedi ei gyhuddo o dreisio Bethan Gwastad Hir – ei gael yn ddiuog ac nid oedd Gladys yn hapus am hyn (Bethan yn perthyn i Gladys.)
  - Gŵr Gladys, Wil wedi marw bythefnos cyn rhieni Meredydd ond Meredydd gafodd sylw a chydymdeimlad cymdeithas Hirfaen ar y pryd. Gladys yn genfigennus oherwydd hyn. [3]
- 4.2 1 marc am bob ffaith
 Gellir sôn am bwyntiau megis:
- Gladys yn deffro yn y nos gyda phoen yn ei brest
  - Gweld dyn (Richard Jones) yn cerdded yn ei gardd yn chwilio am y trysor
  - Gladys yn mynd lawr i nôl procer i amddiffyn ei hun – marw, calon wan ganddi [3]
- 4.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:
- Dylai'r gemau fod yn y sied - ond efallai y byddai'n rhaid gwneud twnnel
  - Carreg siâp pyramid yn ymddangos - crio ar ôl gweld y bag
  - Panig wrth glywed lleisiau tu allan
  - Dianc trwy'r ffenestr
  - Bwrw glaw
  - Ceisio peidio mynd i banig
  - Dwalad yn ymosod arno – Richard Jones yn ei gicio i farwolaeth
  - Poen yng nghoes Richard Jones
  - Defnyddio carai ei esgid i glymu'r hances ar y clwyf ar ei goes
  - Y môr yn ei dwyllo [10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dda o'r nofel • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r nofel • <i>dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-4	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori • <i>ymgais at ddilyniant</i> • <i>gafael gyfyngedig ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

4.4 Gellir sôn am bwyntiau megis:

Unig	Wedi colli ei gŵr
Cwynfanllyd	Cwyno wrth yr heddlu'n aml
Busneslyd	Byw yn y ffenestr – gweld Einir yn cyrraedd gyda Meredydd
Cenfigennus	Cenfigennus o Meredydd am gael y sylw pan gollodd ei rieni a hithau newydd golli Wil
Rhagfarnllyd	Wedi penderfynu bod Meredydd yn euog cyn clywed y newyddion gan fod Bethan yn perthyn iddi

5-6	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth dda o'r cymeriad rhoi nifer o resymau/digwyddiadau fel tystiolaeth
3-4	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cymeriad rhoi rhai rhesymau/digwyddiadau fel tystiolaeth
0-2	<ul style="list-style-type: none"> arddangos gwybodaeth am gymeriad trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori ambell gyfeiriad at reswm neu ddigwyddiad

4.5

- (a) 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- (b) 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- (c) 1 marc am enwi'r nodwedd
 1 marc am ddyfyniad cywir
 2 marc am sylw sy'n trafod effaith [4]

4.6 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Hanes Meredydd yn cyrraedd nôl drws nesa - ddim yn teimlo ei fod wedi cael ei gosbi am yr hyn a wnaeth i Bethan.
- Sôn am y cyhuddiad yn erbyn Meredydd a'i bod hi'n meddwl ei fod yn euog.
- Gweld Meredydd yn siop Harri Jôs - ddim yn cuddio ei theimladau o gwbl "*Ond mae'r Bod Mawr yn mynd â phobl dda o'r byd yma'n tydi ac yn gadael i giaridymys grwydro'r lle 'ma fel mynnon nhw*".
- Ddim yn meddwl llawer o Einir a'r berthynas rhyngddi hi a Meredydd. Cael ei chorddi wrth eu gweld yn hapus.
- Dal yn flin efo Meredydd am ddwyn y sylw oddi wrthi flynyddoedd yn ôl ar ôl iddi hi golli ei gŵr, Wil.
- Richard Jones bron a'i tharo lawr ger ei chartref.
- Blin efo Gareth Hughes y plismon am beidio cymryd ei chwynion o ddifri.
- Teimlo'n unig yn y tŷ - dim teulu a neb yn galw heibio. Colli ei gŵr, Wil, yn ofnadwy.
- Cwyno am bobl y pentref e.e. Now Tan Ceris.
- Teimlo nad yw ei chalon yn gryf iawn ar ôl popeth sydd wedi digwydd iddi dros y blynyddoedd diwethaf.

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • dangos ymwybyddiaeth o brif nodweddion y testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch yn eithaf da • ymwybyddiaeth o nodweddion y cymeriadau a'u teimladau • <i>adnabyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>arddangos gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • ymgais i adlewyrchu'r testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch • dangos peth dealltwriaeth o gymeriadau • <i>ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'r briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • ymgais i gyflwyno gwaith creadigol yn seiliedig ar destun syml • ychydig o fanylion am gymeriadau a digwyddiadau • <i>peth ymwybyddiaeth o'r ffurf a'r angen i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyfyngedig ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

I Ble'r Aeth Haul y Bore?

- 5.1 **Nid oes perthynas dda rhwng y ddau.** 1 marc
1 marc am bob pwynt hyd at ddau i brofi hyn e.e.
- Nid oedd Carson yn cytuno â'r hyn roedd Dicks yn ei wneud i'r Indiaid
  - Roedd Carson yn galw Dicks "y llofrudd hwnnw"
  - Carson yn ei daro ar draws ei wyneb â gwn ar ôl rhoi blancedi â'r frech wen arnynt i'r Indiaid.
  - Dywedodd Carson wrth Carleton wrth iddo gael ei arestio "Y mae perthyn i'r un gatrawd â Dicks yn troi fy stumog i Syr." [3]
- 5.2 1 marc am bob ffaith
Gellir sôn am bwyntiau megis:
- Dicks yn ei threisio
  - Lladd ei mab 7 diwrnod oed ar ddechrau'r nofel
  - Cotiau Glas yn dwyn tir yr Indiaid
  - Llosgi'r cnydau [3]
- 5.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:
- Chico'n clywed hanes Haul y Bore a Chiquito gan Quanah
  - Chico'n mynd at goeden Chiquito – gosod corff ei fab mewn croen byffalo a'i glymu ar y goeden
  - Dawns ryfel - mwd a gwaed yn batrymau ar ei wyneb - gofyn i Usen (Duw'r Indiaid) i'w helpu i ddial
  - Nôl casgen o bowdwr gwn a saethau o'r ogof arfau
  - Taflu'r gasgen i'r tân ar ôl cyrraedd gwerysll y Cotiau Glas
  - Saethu Cwmwl Gwyn, ceffyl Chico ac arestio Chico
  - Torri tafod Chico a'i saethu trwy ei bengliniau
  - Ei osod yn hongian ar y goeden i'r bleiddiaid ddod i orffen ei ladd/ei fwyta

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dda o'r nofel • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r nofel • <i>dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-4	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori • <i>ymgais at ddilyniant</i> • <i>gafael gyfyngedig ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

5.4 Gellir sôn am bwyntiau megis:

Creulon	Lladd Chiquito/treisio Haul y Bore
Dialgar	Dial ar Carson am ei agwedd tuag at yr Indiaid
Twyllodrus	Dosbarthu blancedi â'r frech wen
Celwyddog	Yr adroddiad i Carleton
Hunanol	Gyrru milwyr eraill i wneud y gwaith budr/meddwl am ei ddyfodol/dyrchafiad o fewn y fyddin

5-6	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth dda o'r cymeriad rhoi nifer o resymau/digwyddiadau fel tystiolaeth
3-4	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cymeriad rhoi rhai rhesymau/digwyddiadau fel tystiolaeth
0-2	<ul style="list-style-type: none"> arddangos gwybodaeth am gymeriad trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori ambell gyfeiriad at reswm neu ddigwyddiad

5.5

- (a) 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- (b) 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- (c) 1 marc am enwi'r nodwedd
 1 marc am ddyfyniad cywir
 2 marc am sylw sy'n trafod effaith [4]

5.6 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Carson yn gwybod taw celwydd yw adroddiad Dicks – gwneud cwyn swyddogol yn ei erbyn
- Carson yn adnabod yr Indiaid - gwybod sut i'w trin - difa'r cnydau
- Carson yn gadael i Manuelito ddianc
- Gwallgof am fod Dicks wedi dosbarthu blancedi â'r frech wen
- Un o'r Cotiau Glas yn rhoi gwn iddo er mwyn ei helpu i ddianc a'r modd wnaeth e ddianc
- Penderfynol o helpu'r Indiaid ar eu taith i'r Bosque
- Wedi bod yn un o'r Indiaid ac yn deall eu ffyrdd

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • dangos ymwybyddiaeth o brif nodweddion y testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch yn eithaf da • ymwybyddiaeth o nodweddion y cymeriadau a'u teimladau • <i>adnabyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>arddangos gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • ymgais i adlewyrchu'r testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch • dangos peth dealltwriaeth o gymeriadau • <i>ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'r briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • ymgais i gyflwyno gwaith creadigol yn seiliedig ar destun syml • ychydig o fanylion am gymeriadau a digwyddiadau • <i>peth ymwybyddiaeth o'r ffurf a'r angen i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyfyngedig ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

Llyfr Glas Nebo

- 6.1 **Cyfeiriad at y berthynas– mam a mab** 1 marc
1 marc am bob pwynt hyd at ddau i brofi hyn e.e.
- Siôn yn hela am fwyd i fwydo ei fam
  - “NI yn erbyn y byd” – goroesi’r Terfyn gyda’i gilydd
  - Siôn yn gofalu am ei fam pan mae Dwynwen yn marw
- [3]
- 6.2 1 marc am bob ffaith
Gellir sôn am bwyntiau megis:
- Rowenna’n ceisio defnyddio hen feddygyniaethau i achub ei merch/dim meddyginiaeth arall
  - Diffyg maeth/dim bwyd/nid yw’n bwyta
  - Ymbelydredd/Y Terfyn
  - Peswch / ysgyfaint
  - Sâl ers ei geni
- [3]

6.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:

Derbyn Goriadau'r Tŷ	Wedi i'r Trydan Ddiffodd	Ail-ymweld â'r Pentref
<ul style="list-style-type: none"> • Tŷ bach o dan y mast yn Nebo • Tŷ gan fab Nancy Parry • Y fam wedi symud i gartref • Talu rhent bob mis • Dal i ymweld â Rowenna • Nos Wener agor potel o win • Paned o de neu siocled poeth • Gwyllo sothach ar y teledu • Gwyllo bywydau celwyddog pobl ar Facebook • Unig, tawel a swil 	<ul style="list-style-type: none"> • Gadael ei gwaith yn y siop Trin Gwallt • Gyrru i Tesco - prynu bwydydd sych • Mynd i B&Q - prynu hoelion, sgriwiau, batris, hadau, dwy goeden afalau, offer garddio a gwenwyn llygod • Prynu Freddos i Siôn • Argraffu cyfarwyddiadau ar y we – sut i wneud trap cwningod, tyfu llysiau, hen foddion traddodiadol • Prynu Pitsas yn Sbar 	<ul style="list-style-type: none"> • Wythnos ar ôl i'r trydan ddiffodd • Ffenestri Spar wedi eu chwalu • Siopau'n wag • Enwi'r Lion a'r Indian • Dim ceir - neb o gwmpas • Siswrn Arian – til wedi mynd • Drychau wedi eu malu a chadeiriau • Poteli siampŵ wedi arllwys a thorri'r sinciau • Bin wedi gwagio a chyrls ar lawr • Person- Dylan – cap du a chlwb golff yn y ffenest • Pawb di mynd i dre i chwilio am fwyd • Gwagio'r fferyllfa • Bomiau yn Llundain ac efallai yn nes Manceinion neu Lerpwl • Niwclear - Terfyn • Rowenna yn caledu • Llyfrau Cymraeg o'r llyfrgell • Llenwi cist y car a'r sedd gefn

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dda o'r nofel • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r nofel. • <i>dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-4	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori • <i>ymgais at ddilyniant</i> • <i>gafael gyfyngedig ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

6.4 Gellir sôn am bwyntiau megis:

Cyfrifol	Gorfod hela am fwyd i'w fam – gosod trapiau a lladd anifeiliad
Crefyddol	Hoff iawn o ddarllen ei Feibl
Unig	Dyheu am gael cwmni yn Nebo
Cynllwyngar	Nid yw'n dweud wrth Mam am fodolaeth Gwdig
Dewr	Claddu Dwynwen

5-6	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth dda o'r cymeriad rhoi nifer o resymau/digwyddiadau fel tystiolaeth
3-4	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cymeriad rhoi rhai rhesymau/digwyddiadau fel tystiolaeth
0-2	<ul style="list-style-type: none"> arddangos gwybodaeth am gymeriad trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori ambell gyfeiriad at reswm neu ddigwyddiad

6.5

- (a) 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- (b) 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- (c) 1 marc am enwi'r nodwedd
 1 marc am ddyfyniad cywir
 2 marc am sylw drafod effaith [4]

6.6 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Meddwl ei bod yn gryfach wedi goroesi'r Terfyn – roedd hi ofn popeth cyn iddo ddigwydd
- Nid yw am ddychwelyd i'r byd cyn y Terfyn – byd amhersonol
- Meddwl ei bod yn clywed Dwynwen weithiau
- Wedi stopio ysgrifennu yn Llyfr Glas Nebo
- Dwyn o dai – matres, tuniau bwyd, dillad, llyfrau
- Gweld cyrff marw
- Rhoi lipstig ar ei gwefusau – wedi gweld eisiau colur, siocled a chreision
- Cyfeirio at Gwion

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • dangos ymwybyddiaeth o brif nodweddion y testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch yn eithaf da • ymwybyddiaeth o nodweddion y cymeriadau a'u teimladau • <i>adnabyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu atalnodi a gramadeg</i>
4-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • ymgais i adlewyrchu'r testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch • dangos peth dealltwriaeth o gymeriadau • <i>ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'r briodol i'r pwrpas</i> • <i>dangos y gallu i sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • ymgais i gyflwyno gwaith creadigol yn seiliedig ar destun syml • ychydig o fanylion am gymeriadau a digwyddiadau • <i>peth ymwybyddiaeth o'r ffurf a'r angen i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>ymgais i ddefnyddio iaith a chystrawen elfennol ac i atalnodi a sillafu rhai geiriau'n gywir ar adegau</i>